

مفاهیم کلیدی در مطالعات شهری

مارک گوتدینر
لسلی باد

ترجمه
دکتر ابوالفضل قنبری
دانشیار دانشگاه تبریز

تبریز
۱۳۹۴

سرشناسه عنوان و نام پدیدآور	گاتدینر، مارک، ۱۹۴۳-م. مفاهیم کلیدی در مطالعات شهری / مارک گوتدینر، لسلای باد؛ ترجمه ابوالفضل قنبری.
مشخصات نشر	تبریز: مرتضی دشت: ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری	ی، ۲۷۷ ص.
شابک	۹-۰۲-۷۸۱۹-۶۰۰-۹۷۸ : ۲۰۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست نویسی	فیا
یادداشت	عنوان اصلی: Key Concepts in Urban Studies, 2005
موضوع	شهرها و شهرستانها
موضوع	جامعه شناسی شهری
شناسه افزوده	باد، لسلای، ۱۹۴۹-م
رده بندی کنگره	HT ۱۰۹/م۷ ۱۳۹۴
رده بندی دیوبی	۳۰۷/۷۶:
شماره کتابشناسی ملی	۴۰۳۳۹۹۰:

مفاهیم کلیدی در مطالعات شهری

تألیف:	مارک گوتدینر و لسلای باد
ترجمه:	دکتر ابوالفضل قنبری (دانشیار دانشگاه تبریز)
ویراستار:	ناهید هدایت فرد
نمونه خوان:	مریم سیدعربی نژاد
ناشر:	انتشارات مرتضی دشت
تاریخ و نوبت چاپ:	پاییز ۱۳۹۴-اول ۱۰۰۰
شمارگان:	۹-۰۲-۷۸۱۹-۶۰۰-۹۷۸
شابک:	۲۰۰۰۰۰/- ریال
قیمت:	

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: افق بی پایان

این اثر مشمول قانون حمایت از مؤلفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ است. هرکس تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه ناشر، نشر یا پخش کند مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

تبریز - خیابان دانشگاه - جنب درب دانشکده دندانپزشکی - تلفاکس: ۳۳۶۲۴۷۷

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	مکتب شیکاگو
۷	شهر
۱۷	جامعه
۲۳	ایالت‌ها، مکان‌ها، مناطق آماری کلانشهری و سایر تعاریف سرشماری
۳۱	ناحیه گریزی و بازسازی ناحیه
۳۵	آموزش و باز تولید کار
۳۹	نگرانی‌های زیست محیطی
۴۳	فضای زنانه
۴۷	بحران مالی
۵۳	اصالت بخشی
۵۷	گتو و جدایی‌گزینی نژادی
۶۵	شهرهای جهانی
۷۳	جهانی شدن
۸۱	بی‌خانمانی
۸۷	مسکن
۹۷	مهاجرت بین‌المللی و مهاجرت داخلی
۱۰۵	نابرابری و فقر
۱۱۹	اقتصاد غیر رسمی
۱۲۷	فضای مردانه
۱۳۱	مدل‌های رشد شهری
۱۳۷	منطقه کلانشهری چند مرکز
۱۴۵	محله
۱۴۹	شهرسازی نوین
۱۵۵	زندگی شبانه و چشم‌اندازهای شبانه شهری
۱۶۱	فرا شهرنشینی - شهر مسلط

۱۶۵.....	عابر پیاده و اتومبیل
۱۷۵.....	برنامه‌ریزی - شهرها، حومه‌ها، مناطق کلانشهری
۱۸۵.....	شهرسازی مدرن و پست مدرن
۱۹۳.....	حفاظت
۱۹۹.....	املاک
۲۰۷.....	زاغه‌ها و حلبی‌آبادها
۲۱۳.....	رویکرد اجتماعی - فضایی
۲۲۱.....	پراکنش
۲۳۳.....	حومه و حومه‌نشین
۲۳۹.....	شهرنشینی با بار
۲۴۹.....	توسعه نابرابر / چرخه‌های، ترقی و تنزل
۲۵۷.....	جنبش‌های اجتماعی شهری / حومه‌ای
۲۶۱.....	سیاست‌های شهری و حومه‌ای
۲۷۱.....	خشونت و جرم شهری
۲۷۷.....	شهرنشینی و شهرگرایی

هنگامی که چریس روجک^۱، از انتشارات سچ^۲ انگلستان، کتاب حاضر را تأیید کرد ما تحت تأثیر تمایل او برای حمایت از سری «مفاهیم کلیدی» قرار گرفتیم، لیکن منتظر تجربه تقریباً صادقی به عنوان مؤلف نیز بودیم، اما این طور نبود.

کتاب حاضر که در ابتدا به عنوان راهنمای ساده‌ای برای دانشجویان مقطع کارشناسی در نظر گرفته شده بود، تبدیل به چیزی بیش از این شد. با بررسی مفاهیم برایمان مشخص شد که مطالعات شهری قربانی چندین دهه نویسندگی بی‌قید و سر هم بندی شده است و فعالیت‌های غیر دقیق در مورد شرایط شهری همزمان با پیشرفت‌های چشمگیری صورت گرفته است. جمع‌آوری مفاهیم کلیدی در حیطه مطالعات شهری و نوشتن در مورد آنها به گونه‌ای شفاف و موثر بطور حتم کار مشکلی است.

در ادامه سعی ما با این بوده است تا منابع سر درگمی در استفاده از واژه‌ها را شناسایی نموده و به بحث به زبانی دقیق تا حد امکان در مورد پیشرفت‌هایی که توسط این رشته صورت گرفته است بپردازیم. در بیان امیدواریم که تلاش‌هایمان در بازگرداندن مفاهیم کلیدی به مطالعات شهری به زبانی عاری از ابهام و تفکر نامشخص از ارزشی چند برخوردار باشد. اقدام ما حاصل همکاری واقعی بین باد^۳ (انگلستان) و گوتدینر^۴ (آمریکا) می‌باشد. با علم به این که حیطه مطالعات شهری بستگی به دانش تحقیقی دارد، کوشیده‌ایم تا موارد مربوط به انگلستان و آمریکا را تحت پوشش قرار داده و همچنین اطلاعاتی در مورد تحقیقات مربوط به مکان‌هایی در سرتاسر کره زمین ارائه نماییم.

هدف از این کتاب این نیست که از اولین مدخل این زمینه به شیکاگو شروع به خواندن کنید و تا صفحه آخر آن پیش بروید. بلکه کتاب حاضر مرجعی است که امیدواریم مکمل سایر کتاب‌های دوره‌های آموزشی و پروژه‌های راجع به شهرسازی باشد. در نتیجه، بسته به نیاز می‌توان این کتاب را برداشته و هر موضوعی را که مد نظرمان هست باز کنیم البته ما به عنوان مؤلفان این کتاب مایلیم پیشنهاد کنیم که مدخل‌های ذیل ممکن است به گونه‌ای مورد استفاده قرار گیرند که ما خود را مستقیماً درگیر واحدهای تدریسی در مطالعات شهری کنیم.

¹ - Chris Rojek

² - SAGE

³ - Budd

⁴ - Gottdiener

هرگاه مناسب باشد ما دسترسی بین مرجعی برای موضوعات مشابه داریم. همچنین شیوه‌ای تجمعی برای گردآوری مدخل‌های جداگانه در مباحثی که ممکن است در سرتاسر دوره‌ای در مطالعات شهری، جغرافیا، برنامه‌ریزی یا جامعه‌شناسی وجود داشته باشد، است. برای هدف اخیر ما متواضعانه پیشنهادات ذیل را که دست کم گواهی برای شیوه انعطاف‌پذیری جهت چگونگی استفاده از مدخل‌ها است ارائه می‌نماییم:

جامعه‌شناسی شهری و مطالعات شهری

شهر، الگوهای رشد شهری، ایالت‌ها، منطقه کلان‌شهری چند مرکز، مکتب شیکاگو، شهرنشینی و شهرگرایی، رویکرد اجتماعی- فضایی، جامعه، محله، شهرسازی مدرن و پست مدرن، ناحیه‌گرایی و بازسازی ناحیه، فضای زنانه، فضای مردانه، مهاجرت بین‌المللی و مهاجرت داخلی، زندگی شبانه و چشم‌اندازهای شبانه شهری، عابرپایه و اتومبیل، حومه و حومه‌نشینی، آموزش و بازتولید کار، نگه‌داری‌های محیط زیستی، گتو و جدایی‌گزینی نژادی، شهرهای جهانی، جهانی شدن، بی‌خانمانی، مسکن، نابرابری و فقر، اقتصاد غیررسمی، فراشهرنشینی، املاک، زاغه‌ها و حلبی‌آبادها، پراکنش، توسعه نابرابر، خشونت و جرایم شهری، برنامه‌ریزی، شهرنشینی پایدار، سیاست‌های شهری و محله‌ای، جنبش‌های اجتماعی شهری و حومه‌ای.

برنامه‌ریزی شهری

شهر، الگوهای رشد شهری، ایالت‌ها، منطقه کلان‌شهری چند مرکز، شهرنشینی و شهرگرایی، رویکرد اجتماعی- فضایی، جامعه، محله، شهرسازی مدرن و پست مدرن، ناحیه‌گریزی و بازسازی قلمرو، فضای زنانه، فضای مردانه، مهاجرت بین‌المللی و مهاجرت داخلی، زندگی شبانه و چشم‌اندازهای شهری، عابرپایه و اتومبیل، حومه و حومه‌نشینی، گتو و جدایی‌گزینی نژادی، شهرهای جهانی، جهانی شدن، بی‌خانمانی، مسکن، نابرابری و فقر، اقتصاد غیررسمی، فراشهرنشینی، زاغه‌ها و حلبی‌آبادها، پراکنش، توسعه نابرابر، سیاست‌های شهری و حومه‌ای، جنبش‌های اجتماعی شهری و حومه‌ای، پراکنش، نگه‌داری‌های محیط زیستی، شهرگرایی جدید، برنامه‌ریزی، املاک، شهرنشینی پایدار، حفاظت، اصالت، بافت.

جغرافیای شهری

شهر، الگوهای رشد شهری، ایالت‌ها، منطقه کلان‌شهری چند مرکز، مکتب شیکاگو، شهرنشینی و شهرگرایی، رویکرد اجتماعی- فضایی، حومه و حومه‌نشینی، جامعه، محله، شهرگرایی جدید، شهرسازی مدرن و پست مدرن، ناحیه‌گریزی و بازسازی قلمرو، فضای زنانه،

فضای مردانه، گتو و جدایی‌گزینی نژادی، مهاجرت بین‌المللی و مهاجرت داخلی، شهرهای جهانی، جهانی شدن، بی‌خانمانی، مسکن، نابرابری و فقر، اقتصاد غیررسمی، فرا شهرنشینی، املاک، زاعه‌ها و حلیی آبادها، پراکنش، توسعه نابرابر، خشونت و جرایم شهری، نگرانی‌های محیط زیستی، برنامه‌ریزی.

بی‌گمان هیچ گونه روش قطعی برای مشخص نمودن تعداد دقیق مفاهیم اساسی که باید در این نوع پروژه لحاظ شوند وجود ندارد، و نیز هیچ گونه راهی برای چگونگی استفاده از این کتاب در واحدهای مختلف درسی در میان رشته‌های گوناگون وجود ندارد. ما دوره مشکلی صرفاً برای انتخاب گزینه‌های مدخل‌ها داشتیم.

در این رابطه، پیشنهادات افرادی کمک زیادی به ام‌گوتدینر نمود: مایلم که از ری هوتچیسون^۱، چینگ‌رن کیم^۲، جو فیجین^۳، مایکل راین^۴، کوین فاکس گوتام^۵، تالمادج رایت^۶، جان جان اد^۷، جیل آر گوتدینر^۸، ریحارد مانکوسو^۹، سولی شیفر^{۱۰}، مروی ایلمونن^{۱۱}، هلی وارائن^{۱۲}، وارائن^{۱۳}، نوام شوال^{۱۴}، جوز لوییز براود^{۱۵}، فیل گان^{۱۶}، پاوو لهتوواری^{۱۷}، ماسیمو روسو^{۱۸}، سوزانا فینکولپویچ^{۱۹}، کریستوس کوسیدونیس^{۲۰}، توماس مالوتاس^{۲۱}، ژسوس لیل^{۲۲}، ژوزه

^۱- Ray Hutchison

^۲- Chigon Kim

^۳- Joe Feagin

^۴- Michael Ryan

^۵- Kevin Fox Gotham

^۶- Talmadge Wright

^۷- John Eade

^۸- Jill R. Gottdiener

^۹- Richard Mancuso

^{۱۰}- Sueli Schiffer

^{۱۱}- Mervi Ilmonen

^{۱۲}- Heli Vaaranen

^{۱۳}- Noam Shoval

^{۱۴}- Gustavo Mesch

^{۱۵}- Jose Luis Beraud

^{۱۶}- Phil Gunn

^{۱۷}- Paavo Lehtuovari

^{۱۸}- Massimo Russo

^{۱۹}- Susana Finquelievitch

^{۲۰}- Christos Kousidonis

^{۲۱}- Thomas Maloutas

^{۲۲}- Jesus Leal

کاندلاریو^۱، دیوید دیاز^۲، جان التوگات^۳، اندرو جاکوبز^۴، باب کاترال^۵، پل چاترتون^۶، ویرو ساراپیک^۷، ترین اوجاری^۸، شیرا هابوت^۹، دن وب^{۱۰}، فرانک اکهارت^{۱۱}، و چندین معرف دیگر تشکر نمایم.

لسلی باد، مایل است از افراد ذیل که بسیار مدیون شان هست قدردانی نماید: مرحوم استفورد^{۱۲}، مرحوم مایک کوان^{۱۳}، مرحوم جورجینا باد^{۱۴}، و جان پار^{۱۵} که همگی تأثیرات بسزایی در پیشرفتش داشته‌اند. همچنین مایلم بدین وسیله از وائسا دیویدسون^{۱۶} بخاطر عشق مداومش، حمایت شخصی و حرفه‌ای در طول این سال‌ها تشکر نمایم.

¹- Jose Candelario

²- David Diaz

³-John Altevogt

⁴-Andrew Jacobs

⁵- Bob Catterall

⁶- Paul Chatterton

⁷- Virve Sarapi

⁸-Trin Ojari

⁹- Shiri Habot

¹⁰-Dan Webb

¹¹-Frank Ekhardt

¹²- Stafford

¹³- Mike Cowan

¹⁴- Georgina Budd

¹⁵- John Parr

¹⁶- Vanessa Davidson

معانی هرگز اندر حرف ناید که بحر قلزم^۱ اندر ظرف ناید (شبهتري، ۱۳۶۸: ۶۹)

هر یک از واژگان دارای بار معنایی خاص هستند و اینکه در ترجمه یک واژه به اشتباه به معنایی دیگر به کار گرفته شود، کل مفهوم را تحت الشعاع خود قرار می‌دهد. از این رو، یکی از فلسفه وجودی مترجم باز تعریف درست یک واژه در زبان دیگر است. البته، رسالت این کتاب نیز باز تعریف واژگان مطالعات شهری با طرح و اندیشه‌ای نو است. در جهان کنونی، دریافت علوم تخصصی، نیازمند دانش زبان، بویژه زبان تخصصی آن علم است. یکی از این علوم، علم مطالعات شهری است که البته امروزه خود به شاخه‌ها و گرایش‌های متعددی تقسیم شده است. با عنایت به جامع و مانع بودن کتاب حاضر و گسترش روزافزون دانشجویان در شاخه‌ها و گرایش‌های مطالعات شهری مترجم بر خود فرض دانست تا کتاب با ارزش مفاهیم کلیدی در مطالعات شهری که توسط مارک گوتدینر و لسللی باد تألیف و توسط انتشارات سج منتشر شده بود به دانش‌پژوهان علم مطالعات شهری ترجمه و ارایه کند. کتاب حاضر، سعی کرده مفاهیم و کاربرد واژگان مطالعات شهری را از زوایای علوم مختلف از جمله جامعه‌شناسی شهری، برنامه‌ریزی شهری و جغرافیای شهری مورد بحث و بررسی قرار دهد.

در پایان بر خود فرض می‌دانم که با مساعدت و همراهی خانواده عزیزم و همه اساتید ارجمندم بویژه آقای دکتر فیروز جباری و آقای دکتر محمدرضا پورمحمدی، صمیمانه سپاسگزاری نمایم و خود را مرهون زمانات شایسته و تلاش‌های بی‌دریغشان می‌دانم. بدون شک مسوولیت نارسایی‌ها نیز به عهده مترجم خواهد بود. امید آن که صاحب‌نظران با راهنمایی و پیشنهادهای اصلاحی خود ما را یاری داده تا در راه رفع این کاستی‌ها اقدام و متون کامل‌تری تدوین و منتشر شود.

کتر ابوالفضل قنبری

انستگاه تبریز

مهرسان ۱۳۹۳